

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ความสำคัญของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาปทานุกรมภาษามือไทยของสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย (2533) แล้ว พบว่าปทานุกรมได้ให้ท่ามือที่แสดงคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธดังตัวอย่างต่อไปนี้

พอ (ไหม?), พอเหมาะ (ไหม?), เพียงพอ (ไหม?)

เช่น "คุณมีพอไหม?"

หมายเหตุ : การแสดงออกทางสีหน้าบ่งถึงว่าเป็นคำถาม

enough (is it?), adequate (is it enough?), sufficient (is it?)

"Have you had enough?"

Note : Facial Expression denotes question.

ภาพที่ 13 ภาพแสดงท่ามือคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่ปรากฏในปทานุกรมภาษามือไทย(2533)ท่าที่หนึ่ง

น่าดูไหม, สวย/หล่อ, น่าดู, ดีไหม

เช่น "ดูดีไหม"

หมายเหตุ : การแสดงออกทางสีหน้าบ่งชี้ว่าเป็นคำถาม

ซึ่งต้องการขอการยืนยันหรือการปฏิเสธ

look alright (does it?), good looking or good to watch (is it?)

"Does it look good?"

Note : the facial expression indicates a questions,

which seeks confirmation or denial.

ภาพที่ 14 ภาพแสดงท่ามือแสดงคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่ปรากฏในปทานุกรมภาษามือไทย(2533)ท่าที่สอง

จะเห็นได้ว่าท่ามือที่พบในปทานุกรมนี้ บางท่ามือให้ความหมายของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธไว้หลายรูป (รูป “ไหม” และ “ใช่ไหม”) ซึ่งทัศนคติต่อความนำเสนอของรูปคำถามทั้งสองรูปนี้แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ใช้ท่ามือท่าเดียวกัน ผู้วิจัยจึงคิดว่าอาจเป็นไปได้ที่ภาษามือของคนหูหนวกนั้นจะใช้ท่ามือที่เหมือนกันแต่แสดงทัศนคติต่อความนำเสนอแตกต่างกัน หรือการให้ความหมายของปทานุกรมอาจไม่กระจ่างชัดพอ เพราะผู้จัดทำไม่เห็นความต่างของการใช้รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่แตกต่างกันก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยก็ไม่แน่ใจว่ารูปท่ามือที่ให้ไว้ในปทานุกรมนั้นครบถ้วนแล้วหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลโดยการถามผู้บอกภาษาโดยตรงว่า ท่ามือที่แสดงคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธเป็นอย่างไรนั้น อาจไม่ได้คำตอบที่ครบถ้วน เพราะการถามผู้บอกภาษาหูหนวกโดยตรงเกี่ยวกับจำนวนท่ามือ ก็อาจถูกครอบงำโดยคำถามของภาษาพูด ทำให้ได้จำนวนท่ามือที่เท่ากับรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาพูด และไม่เห็นเงื่อนไขของท่ามือแต่ละท่า ดังนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือขึ้นเพื่อใช้ดึงรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษามือไทยของโรงเรียนเศรษฐเสถียร โดยยึดหลักแนวทฤษฎีวิจักษณ์กรรมของเซอร์ล ที่ว่าด้วยเงื่อนไขในการเกิดวิจักษณ์กรรมคำถาม และเงื่อนไขแยกย่อยในการเกิดคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ

3.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลวิจักษณ์กรรมตามแนวความคิดของแอนดรู โคนเฮน (ดูรายละเอียดบทที่ 2) มี 3 วิธี คือ การเติมเต็มปริจเฉท การแสดงบทบาทสมมติ และการสังเกตข้อมูลภาษาตามธรรมชาติ สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้เลือกใช้การเติมเต็มปริจเฉท เนื่องจากเห็นว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ และใช้เวลาในการเก็บไม่นาน ส่วนวิธีการแสดงบทบาทสมมติ และการสังเกตข้อมูลภาษาตามธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้บ้าง แต่วิธีสองวิธีดังกล่าว ต้องอาศัยระยะเวลาในการเก็บข้อมูลที่ยาวนาน และผู้วิจัยควรมีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาที่ต้องการเก็บข้อมูลด้วยจึงจะได้ผลที่ดีที่สุด

“สถานการณ์” ถือเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งจะช่วยดึงคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ โดยที่สถานการณ์แต่ละสถานการณ์นั้นสร้างจากเงื่อนไขแยกย่อยที่ทำให้เกิดคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธตามแนววิจักษณ์กรรม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เงื่อนไขในการเกิดคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธเป็นเงื่อนไขที่มีร่วมกันในทุกภาษาซึ่งแนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดตามทฤษฎีวิัจจนกรรม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เงื่อนไขในการเกิดคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธดังต่อไปนี้

3.3.1 เงื่อนไขในการเกิดคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่ใช้ในการสร้างสถานการณ์

“สถานการณ์” ที่ใช้ตั้งคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธต่างๆนั้น ต้องประกอบด้วยเงื่อนไขแยกย่อยที่ทำให้เกิดคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ โดยเงื่อนไขเหล่านี้ผู้วิจัยนำมาจากความหมายที่สะท้อนผ่านรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาพูด ซึ่งประกอบด้วยเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- 1) เงื่อนไขที่ 1 ผู้พูดสนใจในข้อมูลที่ตนมีอยู่
- 2) เงื่อนไขที่ 2 ผู้พูดมีข้อสันนิษฐานกับข้อมูล
- 3) เงื่อนไขที่ 3 ผู้พูดแสดงการคาดเดาคำตอบ
- 4) เงื่อนไขที่ 4 ผู้พูดมีความขัดแย้งระหว่างข้อมูลเดิมของตนและข้อมูลใหม่ที่เขาได้รับ
- 5) เงื่อนไขที่ 5 ผู้พูดแสดงการคาดคั้นคำตอบ

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) เงื่อนไขที่ 1 ผู้พูดสนใจในข้อมูลที่ตนมีอยู่

ตารางที่ 1 แสดงเงื่อนไขสำคัญที่เป็นตัวจำแนกรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธออกจากกัน

รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทย	ผู้พูดสนใจในข้อมูลที่ตนมีอยู่
ใหม่	-
หรือเปล่า	-
หรือ	-
ใช่ใหม่	+
ใช่หรือเปล่า	+
ไม่ใช่หรือ	+

ด้วยเงื่อนไขที่ว่าด้วยผู้พูดแน่ใจในข้อมูลที่ตนมีอยู่สามารถจำแนกรูปคำถามแบบ ตอบรับ-ปฏิเสธออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ด้วยกันคือ กลุ่มคำถามแท้ซึ่งประกอบด้วยรูป “ไหม”, “หรือเปล่า”, “หรือ” และกลุ่มคำถามทดสอบซึ่งประกอบด้วยรูป “ใช่ไหม”, “ใช่หรือเปล่า”, และ “ไม่ใช่หรือ”

เงื่อนไขที่ว่าด้วยผู้พูดแน่ใจในข้อมูลที่ตนมีอยู่ หมายถึงผู้พูดมีข้อมูล (old information) เพียงพอ ที่จะเชื่อได้ว่าความนำเสนอ (proposition) เป็นจริง ข้อมูลที่ผู้พูดมีนั้นอาจได้มาจากคำบอกเล่า, การอ่านหนังสือพิมพ์, การดูโทรทัศน์, การเรียนการสอน ฯลฯ ก็ได้ ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 2 แสดงเงื่อนไขที่ 1 ที่ใช้จำแนกคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามแท้และคำถามทดสอบออกจากกัน

ผู้พูด	ผู้พูดแน่ใจในข้อมูลที่ตนมีอยู่	รูปคำแสดงการถามในภาษาไทย	ตัวอย่างประโยค
A	-	ไหม	โอชอบกินไอศกรีมไหม
B	+	ใช่ไหม	โอชอบกินไอศกรีมไหม?

จากตัวอย่างผู้พูด A ไม่แน่ใจในข้อมูล เพราะอาจไม่เคยไปทานขนมกับโอเลย จึงไม่รู้ว่าโอชอบทานไอศกรีมหรือไม่ ผู้พูด A ไม่มีความรู้เกี่ยวกับความนำเสนอจึงไม่แน่ใจ ในขณะที่ผู้พูด B มีข้อมูลมากพอ อาจเห็นไอสังไอศกรีมทุกครั้งหลังรับประทานอาหาร ผู้พูด B จึงแน่ใจได้ว่าโอชอบทานไอศกรีม ผู้พูด B จึงเลือกใช้รูป “ใช่ไหม” เป็นต้น

ดังนั้นคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทยประกอบด้วยกลุ่มคำถามสองกลุ่มใหญ่ที่มีเงื่อนไขที่ว่าด้วยความแน่ใจในข้อมูลของผู้พูดเป็นตัวจำแนก และเงื่อนไขแยกย่อยอื่นๆก็จะเป็นตัวจำแนกรูปคำถามในแต่ละกลุ่มออกจากกันดังต่อไปนี้

2) เงื่อนไขที่ 2 ผู้พูดมีข้อสันนิษฐานกับข้อมูล หมายความว่า ในขณะที่ผู้พูดถาม มีเหตุการณ์ หรือความรู้ภูมิหลัง (background knowledge) บางอย่างที่ทำให้เขาเกิดข้อสันนิษฐานกับข้อมูล เช่น ในประโยค “หนังสือเล่มนี้เป็นของเธอใช่ไหม” ผู้พูดอาจเห็นหนังสือวางอยู่ใกล้เพื่อนคนนั้นเลยเกิดข้อสันนิษฐานว่า หนังสือเล่มนั้นเป็นของเธอ เป็นต้น ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 3 แสดงเงื่อนไขที่ 2 ที่ใช้จำแนกรูป “ใหม่” “หรือเปล่า” และ “หรือ” ออกจากกัน

รูปคำถามแบบตอบรับ- ปฏิเสธในภาษาไทย	ผู้พูดแน่ใจในข้อมูล ที่ตนมีอยู่	ผู้พูดมีข้อสันนิษฐาน บางอย่างกับข้อมูล
ใหม่	-	-
หรือเปล่า	-	+
หรือ	-	+

จะเห็นได้ว่าเงื่อนไขแยกย่อยทั้งสองข้างต้น ยังไม่สามารถแยกรูปคำถาม “หรือเปล่า” และ “หรือ” ออกจากกัน จึงต้องมีเงื่อนไขแยกย่อยอีกเงื่อนไขหนึ่งที่เป็นตัวจำแนก คือเงื่อนไขแยกย่อยที่

3

3) เงื่อนไขที่ 3 ผู้พูดแสดงการคาดเดาคำตอบ

ตารางที่ 4 แสดงเงื่อนไขที่ 3 ที่เป็นตัวจำแนกรูป “หรือเปล่า” และ “หรือ” ออกจากกัน

รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในภาษาไทย	ผู้พูดแน่ใจในข้อมูล ที่ตนมีอยู่	ผู้พูดมีข้อสันนิษฐาน บางอย่างกับข้อมูล	ผู้พูดคาดเดาคำตอบ
หรือเปล่า	-	+	-
หรือ	-	+	+

เงื่อนไขที่ผู้พูดแสดงการคาดเดาคำตอบ หมายความว่า ผู้พูดได้แสดงการคาดเดาคำตอบ ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าผู้พูดต้องมีคำตอบใดคำตอบหนึ่งอยู่ในใจ รูปคำถาม “หรือเปล่า” ผู้พูดมีข้อมูลอยู่บ้างแต่ต้องการแสดงให้เห็นว่าตนเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบคำถามโดยเสรี รูปคำถาม “หรือ” ผู้พูดมีข้อมูลอยู่และต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าตนมีคำตอบอยู่ในใจ เช่น ในสถานการณ์ที่เห็นเพื่อนคนหนึ่งหิวก็ตำรามาโรงเรียนทุกวัน หากเราใช้คำถามว่า “เป็นนักดนตรีหรือเปล่า” ผู้ฟังจะรู้สึกว่าเราไม่ได้คาดเดาคำตอบจากเขา แต่หากเราถามว่า “เป็นนักดนตรีหรือ” ผู้ฟังจะรู้สึกว่าผู้พูดมีคำตอบที่ตนคาดไว้อยู่ในใจ

นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไขแยกย่อยที่เป็นตัวจำแนกรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธรูป “ใช่ใหม่”, “ใช่หรือเปล่า” และ “ไม่ใช่หรือ” ซึ่งเป็นกลุ่มคำถามที่ผู้พูดแน่ใจในข้อมูลของตนออกจากกัน โดยจะกล่าวถึงในเงื่อนไขที่ 4 ต่อไป

4) เงื่อนไขที่ 4 ผู้พูดมีความขัดแย้งระหว่างข้อมูลเดิมของตนและข้อมูลใหม่ที่เขาได้รับ หมายความว่า เมื่อผู้พูดมีข้อมูลเดิม (old information) อยู่ แล้วได้รับข้อมูลใหม่ที่ขัดแย้งข้อมูลเดิม ผู้พูดจะมีการใช้คำแสดงการถามที่แสดงถึงความขัดแย้งนั้น ดังตัวอย่าง

สถานการณ์ คุณครูบอกกับเด็กทุกคนว่าจะมีการทดสอบย่อยในวันศุกร์ ปรากฏว่าเมื่อถึงวันพฤหัสบดี คุณครูกลับแจกข้อสอบ เด็กๆ มั่นใจอย่างแน่นอนว่าคุณครูสั่งให้ทดสอบในวันศุกร์ ถ้าคุณเป็นเด็กนักเรียน คุณจะถามคุณครูว่า.....

“คุณครูบอกว่าจะสอบวันศุกร์ไม่ใช่หรือคะ”

ตารางที่ 5 แสดงเงื่อนไขที่ 4 ที่สัมพันธ์กับสถานการณ์และรูปคำถาม

ความเชื่อเดิม	สถานการณ์	ข้อมูลใหม่ที่ขัดแย้ง ความเชื่อเดิมทำให้ผู้พูด เกิดความสงสัย	รูปคำถามแสดงการถาม ในภาษาไทย
ครูสั่งให้สอบในวันศุกร์	ครูแจกข้อสอบในวันพฤหัสบดี	ครูทำการสอบในวันพฤหัสบดี	ไม่ใช่หรือ

อย่างไรก็ตามเงื่อนไขผู้พูดมีความขัดแย้งในข้อมูลของตนนี้ ไม่ได้จำแนกรูป “ใช่ใหม่” และ “ใช่หรือเปล่า” ออกจากกัน ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 6 แสดงเงื่อนไขแยกย่อยที่เป็นตัวจำแนกรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ใช่ใหม่”, “ใช่หรือเปล่า” และ “ไม่ใช่หรือ” ในภาษาไทยออกจากกัน

รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในภาษาไทย	ผู้พูดแน่ใจในข้อมูล ที่ตนเองมีอยู่	ผู้พูดมีความขัดแย้งในข้อมูล
ใช่ใหม่	+	-
ใช่หรือเปล่า	+	-
ไม่ใช่หรือ	+	+

เงื่อนไขที่ 5 จะเป็นตัวจำแนกความต่างของรูป “ใช่ใหม่” และ “ไม่ใช่หรือ” ออกจากกัน

5) เงื่อนไขที่ 5 ผู้พูดแสดงการคาดคั้นคำตอบ

ตารางที่ 7 แสดงเงื่อนไขแยกย่อยที่เป็นตัวจำแนกรูปคำถาม “ใช่/ใหม่” และ “ใช่หรือเปล่า” ออกจากกัน

รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในภาษาไทย	ผู้พูดแน่ใจ ในข้อมูลที่ตนเองมีอยู่	ผู้พูดมีความ ขัดแย้งในข้อมูล	ผู้พูดแสดง การคาดคะเนคำตอบ
ใช่/ใหม่	+	-	-
ใช่หรือเปล่า	+	-	+

ในการถามคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทย แม้ว่าผู้พูดจะแน่ใจในข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ (+ความเชื่อ) แต่ถ้าหากเขาไม่ต้องการแสดงการคาดคะเนคำตอบแล้วเขาจะเลือกใช้รูปคำถาม “ใช่/ใหม่” มากกว่ารูปคำถาม “ใช่หรือเปล่า” เช่น สถานการณ์ดังต่อไปนี้

- เพื่อนของคุณบอกคุณว่าอาจารย์ฝ่ายปกครองอยากพบคุณ เมื่อเข้าไปในห้อง อาจารย์ฝ่ายปกครอง คุณเห็นอาจารย์กำลังคุยกับนักเรียนคนอื่นอยู่ คุณต้องการแน่ใจว่าอาจารย์ต้องการพบคุณจริงๆ คุณจะถามอาจารย์ว่า.....

“ อาจารย์ต้องการพบหนูใช่ใหมคะ ”

สถานการณ์ข้างต้น นักเรียนผู้มีอาวุโสน้อยกว่าจะเลือกใช้รูปคำถาม “ใช่/ใหม่” มากกว่ารูปคำถาม “ใช่หรือเปล่า” เพราะรูปคำถาม “ใช่หรือเปล่า” นั้น แสดงการคาดคะเนคำตอบและชี้ให้เห็นว่าผู้พูดมั่นใจในข้อมูลของตนเองมาก ซึ่งอาจถือได้ว่าไม่สุภาพนักในสังคมไทย ดังนั้นความแตกต่างของการใช้รูปคำถาม “ใช่/ใหม่” และ “ใช่หรือเปล่า” จึงอยู่ที่การแสดงการคาดคะเนคำตอบนั่นเอง

จากเงื่อนไขทั้ง 5 เงื่อนไขดังกล่าว สามารถแยกรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดรูปคำถาม “ใหม่”, “หรือเปล่า” และ “หรือ”

เงื่อนไขชุดที่	รูปคำถามแบบ ตอบรับ-ปฏิเสธ ในภาษาไทย	ผู้พูดแน่ใจใน ข้อมูลที่ตนเองมีอยู่	ผู้พูดมีความ ขัดแย้งในข้อมูล	ผู้พูดมีข้อ สันนิษฐานบาง อย่างกับข้อมูล	ผู้พูดแสดง การคาดคะ เนคำตอบ
1	ใหม่	-	-	-	-
2	หรือเปล่า	-	-	+	-
3	หรือ	-	+	+	+

ตารางที่ 9 แสดงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดรูปคำถาม “ใช่ใหม่”, “ใช่หรือเปล่า” และ “ไม่ใช่หรือ”

เงื่อนไขชุดที่	รูปคำถามแบบ ตอบรับ-ปฏิเสธ ในภาษาไทย	ผู้พูดแน่ใจ ในข้อมูลที่ตนมีอยู่	ผู้พูดมีความ ขัดแย้งในข้อมูล	ผู้พูดแสดงการ คาดคั้นคำตอบ
4	ใช่ใหม่	+	-	-
5	ใช่หรือเปล่า	+	-	+
6	ไม่ใช่หรือ	+	+	+

จากตารางจะเห็นได้ว่าเงื่อนไขทั้ง 5 เงื่อนไขนี้ไม่ได้มีปรากฏร่วมกันในทุกรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธทั้ง 6 รูปในภาษาไทย แต่เงื่อนไขที่รูปคำถามทั้ง 6 รูปมีปรากฏร่วมกันคือ เงื่อนไขที่ว่าด้วยผู้พูดแน่ใจในข้อมูลที่ตนมีอยู่ (เงื่อนไขที่ 1) และเงื่อนไขที่ว่าด้วยผู้พูดมีความขัดแย้งระหว่างข้อมูลเดิมของตนและข้อมูลใหม่ที่เราได้รับ (เงื่อนไขที่ 4) อย่างไรก็ตามเงื่อนไขทั้ง 5 เงื่อนไขนี้ก็สามารถใช้จำแนกความต่างในการใช้รูปคำถาม 6 รูปได้

จากเงื่อนไขหรือตัวความหมายในการเกิดวัจนกรรมแสดงคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธข้างต้น ผู้วิจัยนำตัวความหมายที่ผู้วิจัยวิเคราะห์จากรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทย มาสร้างสถานการณ์เพื่อดูว่ารูปคำถามที่ผู้บอกภาษานูหนวกโรงเรียนเศรษฐเสถียรใช้นั้นจะเป็นอย่างไร(เริ่มต้นจากความหมายเพื่อหารูป) ซึ่งการศึกษาคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เสนอเงื่อนไขในการเกิดคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่ผ่านมานั้นเริ่มจากรูปไปหาความหมาย ซึ่งข้อตกลงเบื้องต้นตามแนวทฤษฎีวัจนกรรมคือ เงื่อนไขหรือความหมายในการเกิดวัจนกรรมทุกชนิดรวมถึงวัจนกรรมคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ เป็นเงื่อนไขที่ทุกภาษามีร่วมกัน ดังนั้นการเริ่มต้นจากความหมายจะสามารถทำให้เราได้รูปมาอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามการนึกถึงเงื่อนไขในการเกิดวัจนกรรมหนึ่งๆอย่างลอยๆโดยไม่มองที่รูปนั้น ไม่สามารถทำให้มองเห็นได้เลยว่าเงื่อนไขในการเกิดวัจนกรรมหนึ่งๆเป็นอย่างไร ซึ่งสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ของรูปและความหมายไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน

หลังจากที่ได้วิเคราะห์แล้วผู้วิจัยได้นำเงื่อนไขดังกล่าวมาสร้างสถานการณ์เพื่อดูว่ารูปคำถามที่ผู้บอกภาษานูหนวกใช้นั้นจะเป็นอย่างไร โดยมีขั้นตอนการสร้าง “สถานการณ์” ในการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

3.3.2 ขั้นตอนการสร้าง “สถานการณ์” ในการเก็บข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้เงื่อนไขอะไรที่ทำให้เกิด

“สถานการณ์” ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยคิดว่าเงื่อนไขในการเกิดคำถามรูปต่างๆในภาษาไทยนั้นมีเงื่อนไขอะไรบ้าง
- 2) นำเงื่อนไขเหล่านั้นมากำหนดในสถานการณ์

จะขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ตารางที่ 10 แสดงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิด “ไหม”

รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในภาษาไทย	ผู้พูดสนใจในข้อมูลที่ตนเองมีอยู่	ผู้พูดมีข้อสันนิษฐาน บางอย่างกับข้อมูล
ไหม	-	-

เงื่อนไขที่ทำให้เกิดคำถามชนิด “ไหม”

- 1) ผู้พูดไม่สนใจในข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ (- ผู้พูดสนใจในข้อมูลที่ตนเองมีอยู่) จากเงื่อนไขนี้ ผู้วิจัยจะต้องสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้บอกภาษารู้สึกว่าตัวเขามีข้อมูลน้อยหรือไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับความนำเสนอ (proposition) เลย

สถานการณ์ที่ได้ คุณจะไปงานเลี้ยงของเพื่อนคนหนึ่งซึ่งคุณรู้จักได้ไม่นาน

- 2) ผู้พูดไม่มีข้อสันนิษฐานข้อมูล (- ผู้พูดมีข้อสันนิษฐานกับข้อมูล)

เนื่องจากผู้พูดไม่มีข้อมูล จึงไม่มีข้อสันนิษฐานใดๆกับข้อมูล จากเงื่อนไขนี้

ผู้วิจัยต้องสร้างสถานการณ์ที่เป็นไปตามเงื่อนไขข้างต้น ซึ่งตัวอย่างสถานการณ์ที่ได้คือ

- คุณจะไปงานเลี้ยงของเพื่อนคนหนึ่งซึ่งคุณรู้จักได้ไม่นาน คุณซื้อผ้าพันคอให้ เขาคุณอยากถามเขาเกี่ยวกับผ้าพันคอที่คุณซื้อให้ คุณจะถามเขาว่า.....

ตัวอย่างที่ 2

ตารางที่ 11 แสดงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิด “ไม่ใช่หรือ”

รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในภาษาไทย	ผู้พูดแน่ใจในข้อมูลที่ตนมีอยู่	ผู้พูดมีความขัดแย้งในข้อมูล
ไม่ใช่หรือ	+	+

เงื่อนไขที่จะนำมาสร้างสถานการณ์สำหรับรูปคำถามชนิด “ไม่ใช่หรือ”

- 1) ผู้พูดแน่ใจในข้อมูลที่ตนมีอยู่
- 2) ผู้พูดมีความขัดแย้งในข้อมูลของตน

จากเงื่อนไขเหล่านี้ ตัวอย่างสถานการณ์ที่ได้คือ

สถานการณ์ คุณรู้ว่าพี่สาวของคุณชอบฟังเพลงฝรั่ง เธอไม่ชอบฟังเพลงไทยเลย มาวันนี้คุณเห็นเธอเปิดเพลงไทยฟังทั้งวัน คุณสงสัย คุณจะถามเธอเกี่ยวกับความชอบเพลงฝรั่งว่า.....

“พี่ชอบฟังเพลงฝรั่งไม่ใช่หรือ”

3.3.3 จำนวนสถานการณ์

ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์จากเงื่อนไขในการเกิดรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธใน ภาษาไทย จำนวน 72 สถานการณ์ แบ่งเป็น 12 สถานการณ์ในแต่ละรูปคำถาม (รูปคำถาม 6 รูป x 12 สถานการณ์ = 72 สถานการณ์)

3.4 กลุ่มผู้บอกภาษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้มีกลุ่มผู้บอกภาษา 2 กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มผู้บอกภาษาหูปกติ และกลุ่มผู้บอกภาษาหูหนวกของโรงเรียนเศรษฐเสถียร โดยที่แต่ละกลุ่มมีจำนวนผู้บอกภาษา 3 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลก็เป็นเครื่องมือชุดเดียวกัน แต่รายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลนั้นแตกต่างกันออกไป ซึ่งจะกล่าวถึงในตอนต่อไป อย่างไรก็ตามการเก็บข้อมูลของผู้บอกภาษากลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สองก็มีวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันดังนี้

3.4.1 การเก็บข้อมูลกับผู้ออกภาษาพูด

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับผู้ออกภาษาพูดเพื่อทดสอบการใช้เครื่องมือและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ ก่อนนำไปเก็บข้อมูลกับผู้ออกภาษาพูดคนอื่นๆอีกทั้งฝึกฝนการใช้เครื่องมือให้คล่องแคล่ว และตรวจสอบเครื่องมือเพื่อให้มั่นใจได้ว่า สถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นสามารถทำให้เกิดรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธจริง โดยผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

- 3.4.1.1 ผู้วิจัยนำสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 72 สถานการณ์ ไปทดสอบกับผู้ออกภาษาพูดจำนวน 3 คน โดยที่เพศ , วัย และอายุไม่จำกัด โดยทุกคนต้องมีคุณสมบัติคือเข้าใจภาษาไทย
- 3.4.1.2 ผู้วิจัยลับชื่อสถานการณ์เพื่อไม่ให้ไม่ให้ผู้ออกภาษาเขาได้ว่าคำตอบที่ผู้วิจัยต้องการคืออะไร คือไม่ให้เขาได้ว่า ข้อสถานการณ์ที่ 1-12 ต้องใช้รูปคำถาม “ใช่ไหม” ข้อ 13-24 ต้องใช้รูปคำถามว่า “ไม่ใช่หรือ” เป็นต้น
- 3.4.1.3 ผู้วิจัยส่งกระดาษที่เขียนข้อสถานการณ์ให้ผู้ออกภาษา แล้วให้ผู้ออกภาษาเขียนรูปคำถามที่ผู้ออกภาษาคิดว่าเขาจะใช้หากเกิดสถานการณ์นั้นๆขึ้น หากผู้ออกภาษาไม่เข้าใจสถานการณ์ ผู้วิจัยจะอธิบายสถานการณ์นั้นๆอีกรอบ อย่างไรก็ตามผู้ออกภาษาพูดเข้าใจสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี มีเพียงน้อยครั้งที่ต้องอธิบายสถานการณ์อีกรอบ การเก็บข้อมูลกับผู้ออกภาษาพูดนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลรวดเดียว และนำข้อสถานการณ์ชุดเดิมมาตรวจสอบอีกครั้งหลังจากเวลาผ่านไป 1 อาทิตย์ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจให้ผู้วิจัยได้ว่าผู้ออกภาษามั่นคงกับการใช้คำถามนั้นๆจริง จากการทดสอบนี้ผู้วิจัยพบว่าคำตอบที่ผู้ออกภาษาให้ไม่แตกต่างจากที่ให้ไว้เดิม
- 3.4.1.4 ผู้วิจัยนำคำตอบของผู้ออกภาษาแต่ละคนมาจัดบันทึกลงในตาราง (ดูภาคผนวก) และนำมาตรวจกับคำตอบที่ผู้วิจัยมีอยู่แล้วจากการสร้างสถานการณ์ในตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

ก) หากผู้บอกภาษาทุกคนเลือกรูปคำถามเหมือนกัน ผู้วิจัยให้สถานการณ์นั้นๆผ่านการทดสอบ (นำไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูหนวกได้) ซึ่งการเหมือนกันนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1ก) ผู้บอกภาษาทั้งสามคนตอบตรงกันและคำตอบนั้นเหมือนกับคำตอบของผู้วิจัย

ในการตั้งสถานการณ์แต่ละสถานการณ์นั้น ผู้วิจัยเริ่มต้นจากตัวรูปก่อน แล้วจึงโยงรูปนั้นเข้ากับความหมายหรือเงื่อนไขในการเกิดรูป แล้วจึงนำเงื่อนไขนั้นมาสร้างสถานการณ์ ดังนั้นผู้วิจัยคาดหวังให้เกิดรูปคำถามที่ตั้งไว้แต่ต้น ดังนั้นถ้าผู้บอกภาษาหูปกติตอบตรงกันทั้งสามคน ย่อมทำให้ผู้วิจัยมั่นใจได้ว่าสถานการณ์นั้นๆสามารถตั้งรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธออกมาได้จริง

2ก) ผู้บอกภาษาทั้งสามคนตอบตรงกันและคำตอบนั้นต่างกับคำตอบของผู้วิจัย

ในการตั้งสถานการณ์ ผู้วิจัยได้บรรจุเงื่อนไขที่เป็นตัวกำหนดรูปที่แตกต่างกันของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ และผู้วิจัยคาดหวังรูปที่ตั้งไว้แต่เดิม เมื่อเกิดรูปคำถามที่ไม่ได้คาดหวังไว้ และการใช้คำถามของผู้บอกภาษาทั้งสามคนต่างจากที่ผู้วิจัยใช้อย่างมีนัยสำคัญกล่าวคือผู้บอกภาษาทั้งสามคนเลือกใช้รูปคำถามเหมือนกันหมดแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ที่สร้างขึ้น ไม่ได้ถูกยึดติดอยู่ที่ตัวรูปคำถามในภาษาพูดอีกต่อไป แต่สิ่งที่สำคัญคือเงื่อนไขในการเกิดวัจนกรรมการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ เช่นตัวอย่างสถานการณ์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามคนให้คำตอบต่างกับผู้วิจัยอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้

สถานการณ์ สุนิศย์เพื่อนของคุณบอกว่าแอนลาออกจากโรงเรียนไปแล้ว 2-3 วันมานี้คุณก็ไม่เห็นแอนเลย คุณมั่นใจว่าแอนลาออกแล้วว เมื่อคุณเจอเพื่อนของแอนคุณจะถามเพื่อความมั่นใจว่า.....

สถานการณ์นี้ตั้งจากเงื่อนไขที่ทำให้เกิดรูปคำถาม “ใช่/ไหม”
 ผู้บอภาษาหุปกติทั้งสามคนให้รูปคำถาม “หรือ” ที่มาจาก
 สถานการณ์ที่กำหนดความหมาย “ใช่/ไหม”

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าการให้คำตอบที่ไม่เหมือนรูปคำถามที่ผู้
 วิจัยตั้งไว้ตั้งแต่ต้น ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจได้ว่าเครื่องมือที่ใช้สำหรับงาน
 วิจัยชิ้นนี้ไม่ได้ถูกภาษาพูดครอบงำ เพราะผู้บอภาษาสามคนเลือกรูป
 คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธรูปที่แตกต่างจากที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า
 เงื่อนไขต่างหากที่เป็นตัวกำหนดการเกิดรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่
 ต่างกันอย่างแท้จริง ถ้าหากเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยเลือกสถานการณ์นั้นมาใช้

ข) หากผู้บอภาษาคนใดคนหนึ่งไม่ตอบข้อสถานการณ์ หรือสถานการณ์ที่ผู้
 วิจัยตั้งขึ้นเปิดโอกาสให้ผู้บอภาษาเลือกตอบรูปคำถามประเภทอื่นที่ไม่
 ใช่รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธผู้วิจัยจะตัดข้อสถานการณ์นั้นๆทิ้ง

ตัวอย่างสถานการณ์ที่คัดออก

- แอนเป็นเด็กที่ร่าเริงแจ่มใส และคุยเก่งมาก มาวันนี้แอนหน้าตาซีด
 เสียว ไม่พูดเล่นกับคุณเลย คุณค่อนข้างแน่ใจว่าแอนไม่สบาย เมื่อคุณเจอแอน
 คุณจะถามแอนว่า.....

สำหรับสถานการณ์นี้ คำตอบที่ผู้วิจัยคาดหวังคือ “แอนไม่สบายหรือเปล่า” แต่มีผู้
 บอภาษาหุปกติบางคนใช้คำถาม “เป็นอย่างไรบ้าง วันนี้หน้าตาไม่สบายเลยนะ” ซึ่งเป็น
 คำถามคนละประเภทกับคำถามที่ผู้วิจัยต้องการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตัดทิ้ง

- สมมติว่าคุณพ่อคุณแม่ของคุณจัดงานเลี้ยงวันเกิดให้คุณ คุณเชิญ
 เพื่อนๆมาร่วมงานหลายคน แต่แอนเพื่อนสนิทของคุณยังไม่มาเสียที ลักครู่คุณ
 เห็นรถของแอนมาจอดหน้าบ้าน แต่คุณยังไม่เห็นตัวแอน คุณจะเดินเข้าไปถาม
 กลุ่มเพื่อนเกี่ยวกับการมาของแอนว่า.....

สำหรับสถานการณ์นี้ คำตอบที่ผู้วิจัยคาดหวังคือ “แอนมาแ่วไซ่ใหม่” แต่มีผู้บอกภาษาบางคนใช้คำถามว่า “รดแอนจอตอยู่ แล้วแอนหายไปไหนล่ะ”

จากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยยกมานั้น แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์บางสถานการณ์เปิดโอกาสให้ผู้บอกภาษาเลือกใช้คำถามชนิดอื่นที่ไม่ใช่คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกสถานการณ์จากการเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูปกติจากจำนวนสถานการณ์ทั้งหมด 72 สถานการณ์ เหลือเพียง 48 สถานการณ์ แบ่งเป็น 8 สถานการณ์ในแต่ละเงื่อนไขที่ทำให้เกิดรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทย 6 รูป ($8 \times 6 = 48$ สถานการณ์) ซึ่งเหตุผลในการคัดสถานการณ์ออกเนื่องจากสถานการณ์เปิดโอกาสให้ผู้บอกภาษาเลือกคำถามประเภทอื่นที่ไม่ใช่คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น และจากการทดสอบเบื้องต้นกับผู้บอกภาษาหูหนวกพบว่า ผู้บอกภาษาหูหนวกต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับสถานการณ์มากกว่าผู้บอกภาษาหูปกติ อีกทั้งการลดจำนวนสถานการณ์ทำให้การเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูหนวกไม่น่าเบื่อหน่าย และผู้บอกภาษาเต็มใจในการให้ข้อมูลมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยเลือกใช้สถานการณ์จำนวน 48 สถานการณ์ที่เป็นชุดเดียวกับผู้บอกภาษาหูปกติมาใช้เก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูหนวก

3.4.2 การเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูหนวก

เมื่อผู้วิจัยทดสอบเครื่องมือกับผู้บอกภาษาหูปกติแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูหนวก โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.4.2.1 คัดเลือกผู้บอกภาษาหูหนวกและล่ามภาษามือ

ก) คุณสมบัติของผู้บอกภาษาหูหนวก

ผู้วิจัยใช้ผู้บอกภาษาหูหนวกจำนวน 2 คน โดยจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นผู้ที่ใช้ภาษามือไทยของโรงเรียนเศรษฐเสถียร

เนื่องจากการวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเรื่องคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษามือไทยของโรงเรียนเศรษฐเสถียร ดังนั้นผู้บอกภาษาต้องมีคุณสมบัติในข้อนี้ ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกเด็กนักเรียนจากโรงเรียนเศรษฐเสถียรนั่นเอง

2) สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้

เนื่องจากวิธีการเก็บข้อมูลแบบการเติมเต็มปริจเฉท ผู้วิจัยจะให้ผู้บอกภาษาอ่านสถานการณ์และเติมรูปคำถาม(แสดงท่ามือ)ที่ใช้ในแต่ละสถานการณ์ ผู้บอกภาษาจึงจำเป็นต้องมีคุณสมบัติในข้อนี้

3) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการทำรายงานในวิชา Syntax-Semantic Seminar ผู้วิจัยพบว่าเด็กเล็ก (ชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น) รู้ศัพท์จำนวนน้อยกว่าเด็กชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาก หากเลือกเด็กนักเรียนที่ไม่ใช่เด็กชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะต้องใช้เวลามากขึ้นในการทำความเข้าใจ

4) สามารถอ่านริมฝีปาก (lip reading) ได้

ผู้บอกภาษาไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติข้อนี้ก็ได้ แต่ถ้าหากผู้บอกภาษามีคุณสมบัติดังกล่าวจะทำให้การเก็บข้อมูลของผู้วิจัยรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยสามารถสื่อสารกับผู้บอกภาษาโดยไม่ต้องผ่านล่ามก็ได้

จากคุณสมบัติของผู้บอกภาษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ผู้บอกภาษาหนูนวซึ่งเป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนเศรษฐเสถียร จำนวน 3 คนคือ นางสาวลักษณา กิตติทรัพย์เจริญ อายุ 17 ปี, นางสาวชนิษฐา ยิบพิฑุล อายุ 17 ปี และนางสาวนุชจิรา สุพล อายุ 17 ปี

ข) คุณสมบัติของล่ามภาษามือ

เนื่องจากผู้วิจัยไม่รู้ภาษามือ ล่ามภาษามือจึงจำเป็นสำหรับการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ เพราะล่ามจะช่วยสื่อสารทำความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยกับผู้บอกภาษามือ ,อธิบายสถานการณ์ในเวลาผู้บอกภาษาไม่เข้าใจ และเป็นผู้สอนการใช้ท่ามืออย่างง่ายกับผู้วิจัยอีกด้วย ล่ามภาษามือต้องเป็นผู้ที่ใช้ภาษามือไทยของโรงเรียนเศรษฐเสถียรและเป็นคนหูปกติ เนื่องจากจะได้สื่อสารกับผู้วิจัย และผู้บอกภาษามือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ล่ามภาษามือที่ช่วยในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ เป็นอาจารย์หูปกติที่สอนในโรงเรียนเศรษฐเสถียร คือ อาจารย์นันทนา ลำเทียน ซึ่งในขณะที่อาจารย์ทำหน้าที่นั้น อาจารย์จะออกเสียงความหมายของท่ามือนั้นๆตามไปด้วย ทำให้ผู้วิจัยสามารถรู้ว่าอาจารย์กำลังสื่อสารอะไรกับผู้บอกภาษา สิ่งนี้นับว่าเป็นประโยชน์กับผู้วิจัยมาก เพราะผู้วิจัยสามารถตรวจสอบได้ว่าสิ่งที่อาจารย์อธิบายให้ผู้บอกภาษานั้นตรงกับสถานการณ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้หรือไม่ และเป็นการเรียนรู้ท่ามือต่างๆไปในขณะเดียวกัน

3.4.2.2 จำนวนสถานการณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถานการณ์จำนวน 8 สถานการณ์ในแต่ละชุดเงื่อนไขในการเกิดรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ รวมทั้งหมด 48 สถานการณ์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ชุดเดียวกับที่ใช้เก็บข้อมูลกับคนหูปกติ

3.4.2.3 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาช่วงพักเที่ยงของผู้บอกภาษามือในการเก็บข้อมูล โดยเก็บข้อมูลครั้งละ 40 นาที คนละ 5 ครั้ง ผู้วิจัยไม่ได้ทำการเก็บครั้งเดียวให้เสร็จเรียบร้อย เนื่องจากการเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษามือค่อนข้างแตกต่างกับการเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูปกติ ผู้วิจัยจึงต้องทดลองใช้กลวิธีในการตั้งข้อมูลแบบต่างๆ และปรับเปลี่ยนรายละเอียดปลีกย่อยของสถานการณ์ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจกับผู้บอกภาษามือมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำกลวิธีมาใช้

ถามคนหูหนวกซึ่งในผู้บอกภาษาหูปกติไม่ได้ใช้ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจึงมากกว่าการเก็บผู้บอกภาษาหูปกติ

3.4.2.4 กลวิธีการถามเพื่อตั้งรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธกับผู้บอกภาษาหูหนวก

กลวิธีที่ผู้วิจัยใช้ในการตั้งรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธกับผู้บอกภาษาหูหนวกนั้น เป็นกลวิธีที่ใช้เก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูหนวกเท่านั้น เนื่องจากการใช้สถานการณ์เก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูปกติ จะได้รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธออกมาเป็นส่วนใหญ่ แต่ในการเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาหูหนวกในหลายๆสถานการณ์นั้น หากไม่ใช้กลวิธีดังที่ได้กล่าวต่อไป ข้อมูลที่ได้จะได้รูปคำถามที่ไม่ใช่รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ เช่นรูปคำถาม ใคร,ทำไม ผู้วิจัยจึงใช้กลวิธีในการตั้งข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1) การแนะนำกริยา คือ การให้คำที่มีส่วนสำคัญในการถามกับผู้บอกภาษาหูหนวก

สถานการณ์

- เวลา 7.00-8.00 น. ตำรวจจราจรอนุญาตให้ผู้ปกครองจอดรถส่งเด็กหน้าโรงเรียนได้ทุกครั้ง มาวันนี้คุณโดนตำรวจจับ ทั้งๆที่คุณมาส่งหลานในเวลา 7.40 น. คุณสงสัยมาก เพราะคุณเคยจอดได้ทุกครั้ง คุณจะถามตำรวจเกี่ยวกับการอนุญาตให้จอดรถว่า.....

“ที่นี่จอดได้ไม่ใช่หรือคะ”

จากการเก็บข้อมูลจริง เมื่อผู้บอกภาษาหูหนวกอ่านสถานการณ์ข้างต้น แล้ว ผู้บอกภาษาหูหนวกทำท่ามือพร้อมขยับริมฝีปาก

ผู้บอกภาษาให้ท่ามือ : ทำไม 7-8 โมงจอดไม่ได้

ผู้วิจัย : คุณสงสัยจริงๆเลยว่าทำไมจอดไม่ได้ เพราะแต่ก่อนก็จอดได้(ถามย้ำเงื่อนไขที่ทำให้เกิดรูป “ไม่ใช่หรือ”)

ผู้บอกภาษาให้ท่ามือ : คุณมาจับฉัน ฉันผิดอะไร

ผู้วิจัย : ในคำถามให้มีคำว่า “จอด” ด้วยค่ะ

ผู้บอกภาษาให้ท่ามือ : เคยให้จอดใช่ไหม (+การขมวดคิ้ว)

2) การทำประโยคให้สมบูรณ์ คือการให้ความนำเสนอ (proposition) แก่ผู้บอกภาษา

หลังจากที่ผู้บอกภาษานูหนวกทำท่ามือ และผู้วิจัยตรวจคำตอบแล้ว หากปรากฏว่ารูปคำถามที่ได้ไม่ใช่รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ผู้วิจัยจะใช้การแนะนำคำกริยากับผู้บอกภาษาแล้ว หากรูปคำถามที่ได้ไม่ใช่รูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธอีก ผู้วิจัยจะใช้กลวิธีการทำประโยคให้สมบูรณ์ โดยการให้ความนำเสนอแก่ผู้บอกภาษานูหนวก แล้วให้ผู้บอกภาษานูหนวกเลือกใช้รูปคำถามที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น

สถานการณ์

●สมมติว่าคุณเป็นเลขาของคุณสมชาย วันหนึ่งคุณเห็นผู้หญิงคนหนึ่งมาหยุดยืนหน้าห้องของคุณสมชาย คุณค่อนข้างมั่นใจว่าเธอมาพบคุณสมชาย คุณจะเข้าไปตามเธอว่า.....

“มาหาคุณสมชายใช่ไหมคะ”

จากการเก็บข้อมูลจริง

ผู้บอกภาษาให้ท่ามือ : มาหาใคร

ผู้วิจัย : คุณมั่นใจจริงๆนะคะว่าผู้หญิงคนนั้นมาหาคุณสมชายแน่ๆ

ผู้บอกภาษาให้ท่ามือ : มาหาใคร

ผู้วิจัย : ในคำถามให้มีคำว่า “พบ” ด้วยค่ะ (การแนะนำคำกริยา)

ผู้บอกภาษาให้ท่ามือ : มาพบใคร

ผู้วิจัย : ลองเติมประโยคที่ใช้กับสถานการณ์นี้ให้สมบูรณ์นะคะ

“คุณมาพบคุณสมชาย.....”

ผู้บอกภาษาให้ท่ามือ : คุณมาพบคุณสมชายใช่ไหม

เนื่องจากผู้บอกภาษานูหนวกเลือกใช้คำถามประเภทอื่นค่อนข้างมาก หากไม่นำกลวิธีเหล่านี้มาใช้จะปรากฏท่ามือที่แสดงคำถามประเภทอื่นมาก ซึ่งกลวิธีสองกลวิธีนี้จึงช่วยผู้วิจัยในการตั้งรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธกับคนนูหนวกได้อย่างดี